

Hermanis Paukšs

"ES PAGAIĀIŠU AIZ DURVĪM"
(viencēliens)

Darbojas:

DIREKTORS
SEKRETĀRE
APKOPĒJA
APMEKLĒTĀJA

1. AINA

1. skats

POLIFUNKCIONĀLI IEKĀRTOTA TELPA, KAS TIKPAT LABI VARĒTU KALPOT GAN KĀ KABINETS, GAN KĀ ATPŪTAS STŪRĪTIS.

IENĀK APKOPĒJA AR SAVIEM AMATA RĪKIEM, SKATĀS, NO KURA GALA KO TE VARĒTU PIEKOPT, TAD PAMANA UZ GALDA KAFIJKANNU UN DAŽAS TASĪTES, IZVĒLAS VIENU NO TĀM, IELEJ SEV KAFIJU UN AR BAUDU TO NOGARŠO.

IZDZIRDUSI AIZDOMĪGU TROKSNI, APKOPĒJA IEKLAUSĀS, NOLIEK TASĪTI UN, UZMANĪGI KLAUSĪDAMĀS, SĀK UZKOPT TELPU.

NEDROŠI, APKĀRT SKATĪDAMĀS, IENĀK APMEKLĒTĀJA. APKOPĒJU VIŅA VĒL NEMANA.

Apkopēja. Kur lien, cūka, ar netirām kājām! Neredzi, ka cilvēks te tīra?!

Apmeklētāja. Atvainojiet...

Apkopēja. Man tavu atvainošanas nevajag! Inteliģente atradusies! Man vajag, lai tu, smerdele, cieni manu darbu! Un tāpēc vācies tagad ārā no šejienes un pieraugi, lai vairs nebāztu uz šo pusi savu sūdaino šņukuru!

Apmeklētāja. Jums nav tiesību ar mani tā runāt!

Apkopēja. Ko?! Tu man vēl rukšķēsi? Marš ārā, kamēr neesi dabūjusi ar slotu pa galvu!

Apmeklētāja. Nekur es neiešu. Un jūsu apvainojumi mani neskar.

Apkopēja. Nu tad lai te nāk un tīra, kas grib! (Mētā savus darbarīkus.) Es jau nu te vairs netīrīšu! Iedomājieties tikai: katrs var nākt, kad grib, un spļaut tev uz galvas! Nē, nu man vienreiz pietiek! Pie velna! Pie velna, es saku!

2. skats

IENĀK SEKRETĀRE.

Sekretāre. Tūlīt izbeidziet ārdīties! Kas te notiek?!

Apkopēja. To jūs paprasiet tai smirdošajai kucei!

Sekretāre (pamanījusi apmeklētāju, satrūkstas, apkopējai). Vai es jūs neesmu lūgusi sarunās ar cilvēkiem nelietot tamlīdzīgus izteicienus! (Apmeklētājai.) Atvainojiet.

Apkopēja. Jā? Man lies samazgas uz galvas, bet es turēšu muti? To nu jūs no manis nesagaidīsiet! Katrai tādai šakāļu mātītei norādīšu viņas īsto vietu! Un tava vieta ir uz poda! Lūdzu ievērot, cik pieklājīgi es šoreiz izsakos! Jā, jā - uz poda - un nav ko blisināt actiņas, citādi atlidos vēl zvirbulītis un iekakās!

Sekretāre (apkopējai). Vai jūs vēl ilgi turpināsiet?

Apkopēja. Nē, es beidzu.

Sekretāre. Tad pagaidām ejiet!

Apkopēja. Jā, es eju! Bet ne jau pagaidām - es aizeju pavisam!

Sekretāre. Kā vēlaties. Tikai neaizmirstiet savākt izsvaidītās mantas!

Apkopēja. Es pati zināšu, kas man jāsavāc! (Vāc mantas.) Iedomājieties tikai... Tā jau velns zina kas var notikt... Smieklīgi... (Apmeklētājai.) To tu man vēl pieminēsi, nojādītā ēzeliene! (Prom.)

3. skats

Sekretāre. Neņemiet pie sirds. Vienkāršs cilvēks. Ko no viņas daudz var prasīt? Un apkopējas darbs jau nav nekāda balva.

Apmeklētāja. Es jums pateicos.

Sekretāre. Bet kā jūs te iekļuvāt?

Apmeklētāja. Redziet... es esmu...

Sekretāre. Nē, nē - tā nav pratināšana! Man nav jāzina, kas jūs tāda esat! Tā ir jūsu personiskā lieta! Es tikai interesējos par to, kā jūs te iekļuvāt?

Apmeklētāja. Es... vienkārši... atnācu.

Sekretāre. Jūs gribat teikt, ka tas bija tik vienkārši?

Apmeklētāja. Nē, protams - tas nebija vienkārši. Es esmu bijusi visās iespējamās un neiespējamās vietās, pirms man izdevās noskaidrot, ka jānāk ir tieši pie jums.

Sekretāre. Piesēdieties.

Apmeklētāja. Paldies.(Apsēžas.) Jūs pat iedomāties nevarat, ko es esmu izcietusi.

Sekretāre. Tad pasēdieties un atpūties.

Apmeklētāja. Nē, es neesmu nākusi atpūsties! Es nācu, lai uzzinātu, kas noticis ar manu vīru!

Sekretāre. Piedodiet, bet šeit nav izziņu birojs.

Apmeklētāja. Es saprotu, bet saprotiet arī mani - jūs taču tāpat kā es esat sieviete.

Sekretāre. Šeit es neesmu sieviete. Šeit es esmu sekretāre.

Apmeklētāja. Atvainojiet.

Sekretāre. Atvainojiet arī jūs mani. Tūlīt nāks priekšnieks, tāpēc jums tagad vajadzētu iet, ja nevēlaties man sagādāt nepatīkšanas.

Apmeklētāja. To es protams nevēlos, bet man vajadzētu parunāt ar jūsu priekšnieku.

Sekretāre. Šobrīd tas, diemžēl, nav iespējams.

Apmeklētāja. Bet kad?

Sekretāre. Nāciet, kad viņam ir pieņemšana.
Apmeklētāja. Piedodiet, bet to man nekādi neizdevās noskaidrot. Varbūt jūs man varētu pateikt, kad viņš pieņem apmeklētājus?
Sekretāre. Viņš ir ļoti aizņemts cilvēks.
Apmeklētāja. Bet kaut kādi pieņemšanas laiki taču viņam ir?
Sekretāre. Protams.
Apmeklētāja. Vai es varētu tos uzzināt?
Sekretāre. Ziniet, es arī tā īsti jums nepateikšu. Mums te ik pa brīdim kaut kas mainās. Pati saprotat. Varbūt piezvaniet kaut kur un paaizinteresējieties?
Apmeklētāja. Kur piezvanīt?
Sekretāre. Uz kādu izziņu biroju, teiksim.
Apmeklētāja. Vai jums te pašiem telefona nav?
Sekretāre. Mēs tikai nesen šurp pārvācāmies. Kad būs, es jums to nekavējoties paziņošu.
Apmeklētāja. Bet vai tiešām te tuvumā nav neviena, kas zinātu viņa pieņemšanas laikus?
Sekretāre. Tagad visi ir pusdienās. Labāk zvaniet. Tā būs drošāk.
Apmeklētāja. Bet kādi pieņemšanas laiki viņam bija līdz šim?
Sekretāre. No četrpadsmitiem.
Apmeklētāja. Tātad pēc piecpadsmit minūtēm viņš sāks pieņemt apmeklētājus!
Sekretāre. Es taču jums teicu, ka neesmu pārliecināta, vai pieņemšanas laiki nav mainījušies!
Apmeklētāja. Nekas. Es atvainošos un teikšu, ka nāku pēc vecajiem laikiem. Tad viņš man vismaz pateiks, kad pienākt!
Sekretāre. Jā, bet apmeklētājus viņš pieņem tikai trešdienās!
Apmeklētāja. Kāda laime! Šodien tieši ir trešdiena!
Sekretāre. Nevar būt!
Apmeklētāja. Ir! Es skaidri zinu, ka šodien ir trešdiena!
Sekretāre. Var jau būt. Man nez kāpēc likās, ka ceturtdiena. Jums patiešām laimējas.
Apmeklētāja. Bet kādreiz taču vajag arī laimēties.
Sekretāre. Droši vien. Bet tagad ejiet!
Apmeklētāja. Kur es varu pagaidīt?
Sekretāre. Tur - aiz durvīm.
Apmeklētāja. Labi, es pagaidīšu aiz durvīm. Lūdzu pasakiet savam priekšniekam, ka es gaidu. Man noteikti ir jārunā ar viņu. Jūs pateiksiet?
Sekretāre. Ja būs piemērots brīdis.
Apmeklētāja. Es jums pateicos. Es gaidīšu aiz durvīm. Es neatvados. (Prom.)

4. skats

UZNĀK PRIEKŠNIEKS.

Sekretāre. Kā vienā sievietē var būt tik daudz bezkaunības!

Priekšnieks. Tas ir kultūras trūkums. Nebīstieties. Tas esmu es. Vai kas atgadījies?

Sekretāre. Jā. Te ir atkūlusies kaut kāda apmeklētāja. Viņa noteikti grib jūs satikt. Uz maniem mājieniem viņa nereaģēja. Tagad gaida aiz durvīm.

Priekšnieks. Es ceru, ka jūs nebijāt rupja?

Sekretāre. Es nē. Toties viņa saskandalējās ar mūsu apkopēju. Tā tagad draud pamest darbu.

Priekšnieks. Ar apkopējām gan nevajag skandalēties. Tā bija viņas kļūda. Galu galā - tieši apkopējām vienmēr ir taisnība. Jo apkopējas ir mūsu gods un sirdsapziņa. Tieši tāpēc, ka viņas rūpējas par to, lai pie mums būtu kārtība. Izsauciet to apkopēju - es neko nespēšu atkal padarīt, kamēr šis incidents netiks likvidēts. Kas tā bija par apmeklētāju? Ko viņa gribēja?

Sekretāre. Viņa kaut ko interesējās par savu vīru.

Priekšnieks. Ak tā?

SEKRETĀRE PARAUSTA PLECUS UN PROM.

5. skats

IENĀK APKOPĒJA.

Priekšnieks. Kā jūs jūtaties?

Apkopēja. Draņķīgi.

Priekšnieks. Vai jūs neapmierina darba apstākļi pie mums?

Apkopēja. Līdz šim apmierināja. Bet tagad, kad tā kuce atvilkās... Es taču arī tomēr esmu cilvēks - vai ne, priekšniek?

Priekšnieks. Es vienmēr esmu uzsvēris, ka apkopēja ir cilvēks. Bet saprotiet arī to sievieti - viņai ir pazudis vīrs.

Apkopēja. Kas man daļas gar viņas vīru! Uzvesties ir jāprot! Arī tad, kad pazūd vīrs!

Priekšnieks. Jā, cilvēki pazūd. Ar to mums ir jāreķinās. Vai jūs zināt, cik cilvēku ir pasaulē? Pāri par sešiem miljardiem. Un tad kāds pēkšņi pazūd. Tā mēdz notikt. Bet tāpēc jau nedrīkst krist histērijā. Vai tā jūs gribējāt sacīt?

Apkopēja. Nu kaut ko tādu.

Priekšnieks. Katrs no mums var pazust. Kādu varbūt atradīs, citu - ne. Ja cilvēku ir pāri par sešiem miljardiem, tad tas ir pilnīgi saprotams. Es dzirdēju, ka jūs vēlaties aiziet no mums?

Apkopēja. Kas tad jums to teica!

6. skats

Sekretāre (uznāk). Es.

Apkopēja. Nu paklausieties!

Sekretāre. Jā, jūs teicāt, ka aizejat pavisam.

Apkopēja. Kas par muļķībām! Tā jau nu gan es neteicu.

Sekretāre. Man ir liecinieks.

Apkopēja. Bet es saku, ka tā kuce melo!

Sekretāre. Jūs par mani?
Apkopēja. Tak nē jau! Par to tur.
Sekretāre. Ļoti inteliģenta sieviete.
Priekšnieks. Kā tad jūs teicāt?
Apkopēja. Es neatceros. Bet tā es neteicu!
Priekšnieks. Redzu, ka te ir kāds pārpratums.
Apkopēja. Skaidrs, ka pārpratums!
Priekšnieks. Vai varam uzskatīt, ka tas ir nokārtots?
Apkopēja. Nu ja! Es tad tagad pabeigšu te tīrīt!
Priekšnieks. Tagad ne. Aizejiet pagaidām pusdienās, tad varēsiet pabeigt.
Apkopēja. Kāda runa, priekšniek! Ja ko vajag - jūs tikai pasakiet! (Prom.)

7. skats

Priekšnieks. Pret cilvēkiem vajag izturēties cilvēcīgi. Tad arī nekādi konflikti neradīsies.
Kas mums te dienas kārtībā?
Sekretāre. Paliek neatrisināts jautājums par to sievieti. Viņa noteikti lauzīsies pie jums.
Priekšnieks. Kas tur bija ar viņas vīru?
Sekretāre. Laikam pazuda.
Priekšnieks. Vienkārši pazuda?
Sekretāre. Droši vien, pēc tam kad tika izsaukts pie mums, ja jau viņa te atnākusi.
Priekšnieks. Jā, skumjš gadījums. Iedomājieties sevi šīs sievietes vietā: jūs esat jauna, iemīlējusies, jūs apprecaties ar iemīļoto cilvēku, un te pēkšņi - kāda dienā - jūsu vīrs pazūd bez vēsts. Jūs uztraucaties, ziņojat visās instancēs, meklējat viņu, visur jums laipni apsola palīdzēt, bet, ak, vai - rezultātu nekādu. Nupat vēl likās, ka dzīve ir tik skaista, nākotne - laimīgu cerību pilna, bet tagad - ar katru dienu cerības arvien vairāk gaist, to vietā pie kājām paveras tumšs izmisuma bezdibenis. Un tad paplaiksnās vēl kāda vāra cerība - ja nu tomēr?!
Sekretāre. Tad labāk dzīvot vienai.
Priekšnieks. Kāpēc?
Sekretāre. Tieši tāpēc.
Priekšnieks. Jums taisnība. Jūs dzīvojat viena?
Sekretāre. Jā.
Priekšnieks. Pasauciet to sievieti.
Sekretāre. Jūs tomēr runāsi ar viņu?
Priekšnieks. To es neesmu teicis.
Sekretāre. Atvainojiet. (Prom.)

PRIEKŠNIEKS ARĪ PROM.

8. skats

SEKRETĀRE ATGRIEŽAS KOPĀ AR APMEKLĒTĀJU.

Sekretāre. Lūdzu sēdieties.

Apmeklētāja. Paldies. (Apsēžas.) Kur ir jūsu priekšnieks?

Sekretāre. Nezinu. Izgājis.

Apmeklētāja. Bet jūs taču teicāt, ka viņš mani aicina?

Sekretāre. Jūs taču nedomāsi, ka es meloju?

Apmeklētāja. Protams, ne. Bet kur tad viņš ir?

Sekretāre. Nezinu. Viņš ir mans priekšnieks, nevis es viņa. Viņš man lika jūs aicināt, un es to izdarīju. Pārējais uz mani neattiecas.

Apmeklētāja. Atvainojiet. Kas man tagad jādara?

Sekretāre. Nezinu. Nekādu citu rīkojumu attiecībā uz jums man nav.

Apmeklētāja. Tātad man tagad gaidīt?

Sekretāre. Gaidiet.

Apmeklētāja. Atvainojiet, un cik ilgi tas varētu būt?

Sekretāre. Vai jums tas ir tik svarīgi?

Apmeklētāja. Nē. Es jau tik ilgi visur esmu veltīgi izgaidījusies, ka tam patiešām vairs nav nozīmes.

Sekretāre. Atvainojiet, bet esmu spiesta jūs atstāt.

Apmeklētāja. Jā, protams.

SEKRETĀRE PROM.

9. skats

IENĀK APKOPĒJA.

Apkopēja. Tā! Ielidi tomēr, maita? Glodene nolādētā. (Uzkopdama.) Darīt tev nav ko - lūk, tā! Iedotu tev slotu un lupatu... lai šrubī līdz vakaram... tad tu, mātīt, redzētu velnu. Iedomājieties tikai - šai vīrs esot pazudis! Zinām mēs tādus vīrus. Man ir viena kaimiņiene - uz mata tāda pati kā tu. Šai arī - katru rītu vīrs pazūd, bet katru vakaru - pazudušā vieta jauns atrodas. Tīrie brīnumi! Bet tam tavam izdzimtenim... tepat - šitai krēslā, kurā tu tagad tupi... nadziņus pa vienam nomauc. Zini, ka viņš bauroja - prieks bija klausīties. Kā šim nomauc vienu nadziņu - tā viņš iebaurojas - un tā divdesmit reizes - kamēr pēdējo nomauc.

Apmeklētāja. Ko jūs tur runājat!

Apkopēja. Ak tad, dzirdi gan, ko es te stāstu? Nu, re - bet man jau likās, ka tu esi kurla. Nekas, nekas - sēdi vien - neliecies traucēties.

Apmeklētāja. Vai jūs patiešām kaut ko zināt par manu vīru?

Apkopēja. Es visu zinu. No manis, mīlīt, neko nenoslēpsi. Tu jau droši vien cerēji, ka mani pēc tavas lekšanās pie visiem velniem izmetīs? Lika pagaidīt. No manis pat priekšnieks raustās. Tāpēc, ka es pārāk daudz zinu. Bet novākt nedrīkst. Citi laiki. Lūk, tā!

Apmeklētāja. Tad pasakiet lūdzu: kas noticis ar manu vīru?

Apkopēja. Tas, ko es tev jau pastāstīju: nomauc nabadziņam pa vienam visus nadziņus, austiņas nogrieza un deguntiņu, pēc tam uz urāna raktuvītēm nosūtīja

- lai pastrādā dienaszagli. Tur nelaimīgais pirms pāris dienām zandalītes pret saulīti atstiepa. Tā, lūk.

Apmeklētāja. Nomira?

Apkopēja. Jā, nomira - ja tev tā labāk patīk.

Apmeklētāja. Un jūs esat pārliecināta, ka tas bija mans vīrs?

Apkopēja. Ja netici - neklausies manā muldēšanā.

Apmeklētāja. Jūs zināt, kā viņu sauca?

Apkopēja. Kam man tas jāzina?

Apmeklētāja. Bet kā tad jūs zināt, ka tas bija mans vīrs?

Apkopēja. Pasaki tik tev visu...

Apmeklētāja. Kāds viņš izskatījās?

Apkopēja. Bez deguna un bez ausīm? Brīnišķīgi. Sen nebiju tādu skaistuli redzējusi!

Apmeklētāja. Kad tas notika?

Apkopēja. Kad viņam tos nagus mauca un ausis grieza? Apmēram pusgadu atpakaļ.

Nu? Vai tagad tev pielec, ka es zinu visu?

Apmeklētāja. Par ko?

10. skats

Sekretāre (uznāk). Par jūsu muļķību.

Apmeklētāja. Par kādu?

Sekretāre. Par to, ka, muti atplētusi, klausāties nepieskaitāmas plānprātītes gvelšanā.

Vai tiešām jūs pieļaujat iespēju, ka šodien kādam vēl varētu nagus maukt?

Apmeklētāja. Tātad viņa - melo?

Apkopēja. Piedošanu. Es esmu vienkāršs cilvēks. Ja mani neaiztiek, es nevienam neko sliktu nedaru.

Apmeklētāja. Tātad mans vīrs tomēr ir dzīvs?

Sekretāre. Jums, protams, ir tikai divi varianti: vai nu viņš ir zvēriski nomocīts, vai arī - sveiks un vesels! Trešo variantu jūs, protams, nepieļaujat.

Apmeklētāja. Kādu trešo?

Sekretāre. To, ka te neviens neko par jūsu vīru varētu nezināt.

Apmeklētāja. Bet man teica, ka viņš esot izsaukts uz šejieni.

Sekretāre. Un ko vēl jums teica?

Apmeklētāja. Vairāk neko. Pēc tam viņš neesot redzēts.

Sekretāre. Ļoti dīvaini, ka jūsu gudrais stāstītājs neko vairāk nezināja - tik kompetents cilvēks tomēr. Vai jums pašai tas neliekas dīvaini?

Apmeklētāja. Šī pusgada laikā es esmu pieradusi pie dažādām dīvainībām.

Sekretāre. Tad jau pieradīsiet arī pie tā, ka jums pazudis vīrs.

Apmeklētāja. Jā, arī pie tā es jau esmu pieradusi.

Sekretāre. Ko tad neliekaties mierā? Inerce?

Apmeklētāja. Nē, tā nav inerce - es viņu pārlietu mīlēju, lai spētu bez viņa tā vienkārši dzīvot.

Sekretāre. Viņš, droši vien, bija brīnišķīgs cilvēks?

Apmeklētāja. Jā.

Apkopēja. Es gan vairs neticu nekādiem brīnišķīgiem cilvēkiem. Manuprāt, visi cilvēki ir draņķi. Un, jo brīnišķīgāks liekas kāds cilvēks, jo lielāks draņķis beigu beigās izrādās.

Apmeklētāja (sekretārei). Es neticu, ka jūs neko nezināt par manu vīru.

Sekretāre. Tās ir jūsu tiesības. Man pret to nav ko iebilst. Ticības brīvība ir pilsoņtiesību pamatā.

Apmeklētāja. Kur ir jūsu priekšnieks?

Sekretāre. Viņš lūdza jums atvainoties, ka nevarot jūs tagad pieņemt. Viņš ir aizņemts.

Apmeklētāja. Es neiešu prom no šejienes.

Sekretāre. Jūs traucējat cilvēkiem strādāt.

Apmeklētāja. Bet man ir jārunā ar jūsu priekšnieku!

Sekretāre. Lūdzu! Bet kā jūs to izdarīsiet, ja viņa šeit nav?

Apmeklētāja. Aizvediet mani pie viņa!

Sekretāre. Jūs labi saprotat, ka man nav tiesību to darīt. Tikko viņš atbrīvosies, tā pats nonāks pie jums.

Apmeklētāja. Tātad man gaidīt šeit?

Sekretāre. Atvainojiet, bet tā nav pieņemts. Ir pieņemts pagaidīt aiz durvīm.

Apmeklētāja. Un kad viņš atbrīvosies?

Sekretāre. Vakarā. Ap astoņiem.

Apmeklētāja. Un tad viņš mani pieņems?

Sekretāre. Bet protams!

Apmeklētāja. Labi... es gaidīšu. Atvainojiet. (Prom.)

11. skats

Apkopēja. Tā nu gan ir gnīda.

Sekretāre. Bet ko jūs tur muldējāt?

Apkopēja. Kur tad?

Sekretāre. Jūs pati labi zināt, kur.

Apkopēja. Iedomājies tikai: pat brītiņu patērzēt vairs nedrīkstēs! Es skatos - sēž inteliģenta sieviete, viena pati, viņai garlaicīgi. Tad nu mēs, laiku īsinādamas, nedaudz papļāpājām. Gribas kādreiz kādam kaut ko interesantu pastāstīt. Lai jautrāk būtu.

Sekretāre. Apklustiet! Arī idiotismam ir savas robežas!

12. skats

Priekšnieks (uznāk). Es izpētīju viņas vīra lietu. Kur viņa pati?

Sekretāre. Pasaukt?

Priekšnieks. Nekādā gadījumā. Lai gaida. Cerības dod mums spēku dzīvot.

Sekretāre. Tātad ir tomēr kādas cerības?

Priekšnieks. Tikai subjektīvas. Patiešām bēdīgs gadījums. Viņas vīrs ir gājis bojā.

Diemžēl - mūsu kļūdīšanās dēļ. Bet baidos, ka viņa to nesapratis. Nabadzīte

droši vien domās, ka ir notikusi tiša ļaunprātība. Diemžēl šoreiz tas tā nav. Ko darīt?

Apkopēja. Nu... domāju, ka es šo jautājumu varētu nokārtot!

Priekšnieks. Jūs slaukiet grīdu!

Sekretāre. Varbūt vienkārši pateikt viņai, ka mēs diemžēl neko nezinām?

Priekšnieks. Kaut ko pateikt nav grūti. Grūtāk ir panākt, lai cilvēks notic... vai vismaz - ir spiests izlikties, ka notic. Varbūt pateikt, ka viņš ir gājis bojā, pildot kādu godpilnu pienākumu? Varbūt kādu apbalvojumu pēc nāves pasniegt? Mums tas neko nemaksā, bet viņai – prieks!

Sekretāre. Varbūt.

Priekšnieks. Bet varbūt, ka tas būtu pilnīgi aplam.

Sekretāre. Varbūt.

Priekšnieks. Diemžēl ir cilvēki, kas personiskās ambīcijas stāda augstāk par sabiedrības kopējām interesēm. Ko jūs viņai pateicāt?

Sekretāre. Ka jūs atbrīvosieties pēc astoņiem.

Priekšnieks. Ļoti labi - laika, situācijas izvērtēšanai, ir pietiekoši. Iesim pagaidām!
(Apkopējai) Nedomājiet, ka jūs tagad paliksiet šeit!

Apkopēja. Bet es te vēl neesmu nobeigusi.

Priekšnieks. Pēc tam nobeigsit. Ne jau šī ir vienīgā telpa, kas jātīra.

Apkopēja. Nu, protams - atkal sabiedrības intereses tiek stādītas augstāk par personiskajām!

VISI PROM.

2. AINA

13. skats

TURPAT.

IENĀK PRIEKŠNIEKS. VIŅAM SEKO SEKRETĀRE UN APKOPĒJA.

Apkopēja. Tad es varu tagad te slaucīt?

Priekšnieks. Vai visur citur jūs jau esat sakopusi?

Apkopēja. Jā.

Priekšnieks. Tad ejiet pagaidām pusdienās.

Apkopēja. Es jau divreiz biju pusdienās!

Priekšnieks. Tad aizejiet trešoreiz.

Apkopēja. Bet es neko vairs nespēju dabūt iekšā!

Priekšnieks. Tad ieņemiet caurejas zāles. Pēc tam atkal spēsiet!

14. skats

APKOPĒJA NOMET DARBARĪKUS UN PROM.

Priekšnieks. Cik ir pulkstenis?

Sekretāre. Astoni. Pateikt, ka jūs esat kaut kur izsaukts?

Priekšnieks. Un pēc tam? Jūs domājat, ka viņa aizies un liksies mierā?

Sekretāre. Nez vai.

Priekšnieks. Tad kāda tam jēga?

Sekretāre. Jūs iegūsiet laiku.

Priekšnieks. Iegūstot laiku, mēs to vienlaikus arī zaudējam. Vai nav vienalga, no kura gala nūja kļūst īsāka?

Sekretāre. Aicināt iekšā? Vai teikt, lai vēl pāris stundas pagaida?

Priekšnieks. Aiciniet iekšā!

Sekretāre. Jūs kaut ko izdomājat?

Priekšnieks. Es jums teicu - aiciniet iekšā!

Sekretāre. Klausos, priekšniek! (Prom.)

15. skats

Apkopēja (uznāk). Piedošanu - es te aizmirsu savus instrumentus.

Priekšnieks. Savāciet ātri!

Apkopēja. Jā jau, jā! (Savāc darbarīkus un prom.)

16. skats

Sekretāre (uznāk). Viņa bija aizsnaudusies. Es viņu pamodināju. Viņa tūlīt atjēgsies un nāks. Vai šī saruna jāieraksta?

Priekšnieks. Nē. Šī būs personiska saruna. Pārrunas. Jūs varat iet pusdienās. Kad vajadzēs, es jūs izsaukšu.

SEKRETĀRE PROM.

17. skats

Apmeklētāja (uznāk). Atvainojiet.

Priekšnieks. Atvainojiet mani, ka tikai tagad varu jūs pieņemt.

Apmeklētāja. Paldies, ka jūs vispār mani pieņemat. Daudzās vietās man lika nākt vēl un vēl, bet tā arī nepieņēma. Jūs esat priekšnieks?

Priekšnieks. Diemžēl. Sēdieties!

Apmeklētāja. Paldies. (Apsēžas.)

Priekšnieks. Jūs izskatāties stipri izmocīta.

Apmeklētāja. Nē, es vēl turos. Vispirms jūs, droši vien, interesē mans vārds.

Priekšnieks. Nē. Nevajag liekus vārdus. Ticiet man, ka šeit tie ir galīgi nevietā. Vārdi, vārdi, vārdi. Vai jums neliekas, ka mēs vispār pārāk daudz lietojam vārdus? Jūs vēl esat jauna. Padomājiet par to.

Apmeklētāja. Es atnācu sakarā ar savu vīru. Viņa vārds ir...

Priekšnieks. Atkal jau! Vai tad mēs nesarunājam, ka iztiksim bez vārdiem?

Apmeklētāja. Kā jūs vēlaties.

Priekšnieks. Un jūs?

Apmeklētāja. Es nezinu.

Priekšnieks. Nu redzat? Jūs arī nezināt! Bet pieprasāt, lai citi zinātu. Vai jums tas liekas godīgi?

Apmeklētāja. Es jūs lūdzu... saprotiet mani. Man teica, ka mans vīrs esot izsaukts pie jums.

Priekšnieks. Kas teica? Kurš bija tas, kas jums to teica?... Kāpēc jūs klusējat? Jūs taču nācāt pie manis, lai noskaidrotu patiesību? Vai ne tā?

Apmeklētāja. Jā.

Priekšnieks. Tātad arī man ir tiesības dzirdēt no jums patiesību, patiesību un tikai patiesību! Vai ne tā?... Nu, lūk jūs atkal klusējat. Kā lai es runāju ar jums? Kā lai es jums uzticos, ja jūs neatbildat pat uz pirmo manu jautājumu? Tas taču ir tik vienkārši: pasakiet man, kurš teica, ka jūsu vīrs esot izsaukts pie mums, un mēs turpināsim mūsu sarunu!

Apmeklētāja. Kāds cilvēks.

Priekšnieks. Vārdā?

Apmeklētāja. Vai tad mēs nesarunājām, ka iztiksim bez vārdiem?

Priekšnieks. Izrādās, ka jūs esat bezkaunīga. Vai jums pašai šis jautājums nelikās netaktisks?

Apmeklētāja. Kāpēc? Es tikai atgādināju jums jūsu paša teikto.

Priekšnieks. Starp mani un jums ir starpība. Jūs šeit pārstāvat tikai sevi. Jūsu intereses ir klaji egoistiskas! Bet es šeit neesmu es! Vai saprotat? Es nepārstāvu pats sevi, nedz arī kādu citu privātpersonu! Es pārstāvu... Es pārstāvu arī jūs! Jā, jā - jūs un jebkuru citu cilvēku - gan atsevišķi ņemtu, gan jūs visus kopumā! Es pats par sevi neeksistēju - vai saprotat - neeksistēju! Manis nav! Ir tikai vispārcilvēciskā enerģija, kas sakoncentrēta manī - bez tās es neesmu nekas - tukša čaula - vai saprotat - tukša čaula! Bet jūs iedrošinājāties mani apvainot...

Apmeklētāja. Es atvainojos.

Priekšnieks. Nekas. Kam negadās. (Dzer kafiju.) Kā sauc to cilvēku, kurš jums ieteica vērsties pie mums?

Apmeklētāja. Viņš lūdza nevienam neatklāt savu vārdu.

Priekšnieks. Kāpēc?

Apmeklētāja. Es nezinu.

Priekšnieks. Ticiet, ka tas paliks tikai starp mums.

Apmeklētāja. Es apsoliju neizpaust viņa vārdu.

Priekšnieks. Bet, kas noticis ar jūsu vīru - to jūs tomēr labprāt gribētu uzzināt?

Apmeklētāja. Protams.

Priekšnieks. Bet, ja nu es esmu kādam apsoliļis, ka neteikšu nevienam neko par jūsu vīru?

Apmeklētāja. Vai viņš patiešām bija šeit?

Priekšnieks. Nezinu.

Apmeklētāja. Lūdzu pasakiet man vismaz: vai viņš vēl ir dzīvs?

Priekšnieks. Nezinu.

Apmeklētāja. Kas ir jūsu priekšnieks?

Priekšnieks. Nezinu.

Apmeklētāja. Kā - jūs nezināt, kas ir jūsu priekšnieks?

Priekšnieks. Iedomājieties tikai: nezinu!

Apmeklētāja. Tas nevar būt.

Priekšnieks. Interesanti zināt: un kāpēc gan ne?

Apmeklētāja. Tāpēc, ka ir kāds, kam jūs atskaitāties par savu darbu!

Priekšnieks. Vai varat iedomāties: nav!

Apmeklētāja. Tas nevar būt - jūs neesat augstākā valsts vara!

Priekšnieks. Un, ja nu esmu? Padomājiet pati: lai kur jūs gājāt, neviens neko nezināja par jūsu vīru, bet es esmu ar mieru par šo jautājumu runāt - protams, ar noteikumu, ka jūs pateiksiet tā cilvēka vārdu, kurš jums sniedza mums abiem zināmo informāciju.

Apmeklētāja. Tas nav nekāds pierādījums tam, ka jūs esat valsts augstākā instance!

Priekšnieks. Tad pasakiet man: kurš pārvalda valsti?

Apmeklētāja. Likumīgā valdība, protams.

Priekšnieks. Zināmā mērā... maznozīmīgos jautājumos...

Apmeklētāja. Es noskaidrošu, kam jūs esat pakļauts!

Priekšnieks. Mēģiniet. Būs pat interesanti.

Apmeklētāja. Grūti noticēt, ka jūs esat cilvēks.

Priekšnieks. Vai tad es teicu, ka esmu cilvēks? Čaula. Tikai tukša čaula. Visas sabiedrības kopējās enerģijas sublimāts. Kas pārvalda valsti? Tauta! Sabiedrība! Tātad – es! Vai tiešām jums vēl arvien nav skaidrs? Un tas cilvēks... tas cilvēks, kura vārdu jūs apsoliņāt neminēt - viņš pats atnāks pie manis un pats visā atzīsies! Vai saprotat - pats! Jo viņam nebūs citas izejas! Nebūs! Un kamēr vien pastāvēs sabiedrība, to pārvaldīs nevis valdības, bet es! Vai saprotat - es!!! Vai jums ir vēl kādi jautājumi?

Apmeklētāja. Nav.

Priekšnieks. Tātad jūs visu esat sapratusi?

Apmeklētāja. Nē.

Priekšnieks. Protams. Būtu muļķīgi cerēt, ka jūs uzdrošināsities kaut ko saprast. Jūs baidāties zaudēt savas naivās ilūzijas, jo esat pārlicināta, ka reizē ar tām zaudēsiet visu... visu, kas jums ir dārgs. Nu ko - nav mans pienākums jūs pārlicināt, mans pienākums ir izteikt visas sabiedrības kopīgo, mēmo gribu - arī jūsu. Ejiet ar mieru un aizmirstiet visu, ko šeit pieredzējāt. Ja varat. (Prom.)

18. skats

Apkopēja (uznāk). Nu - vai tu vēl arvien te smirdi?

Apmeklētāja. Kā redzat.

Apkopēja. Tu esi pretīga gnāda... gnāda, kas mums traucē strādāt. Man, piemēram, te ir jāuztur tīrība. Bet kā es varu te uzturēt tīrību, ja tu nāc un visu piebradā ar savām netīrajām kājām! Kuce nolādētā... (Sāk slaucīt.)

19. skats

Sekretāre (uznāk). Jūs laikam mūs nemaz par cilvēkiem neturat? Vai tiešām jūs nesaprotat, ka mēs jums palīdzam, cik spējam! Vai tiešām jūs nesaprotat, ka vairāk palīdzēt nav mūsu spēkos! Kam kļūst labāk no jūsu uzmācības? Jums? Šaubos. Jums vienkārši patīk mūs spīdzināt. Jūs esat sadiste! Vai saprotat - sadiste!

Apmeklētāja. Es saprotu.

Apkopēja. Neko viņa nesaprot! Tik trulu purnu es vispār pirmoreiz redzu! Iegrūst tādai zobos slotaskātu - lai tad grauž! Es visu bērniņu slotaskātus graužu!

Sekretāre. Piedodiet, bet jūsu bērniņa šeit nevienu neinteresē.

Apkopēja. Nu, protams. (Turpina slaucīt.)

Sekretāre (Apmeklētājai). Jums slikti?

20. skats

Priekšnieks (uznāk, apmeklētājai). Jums slikti?

Apmeklētāja. Sakiet, vai jums ir kāds ierocis?

Priekšnieks. Kāpēc jūs tā prasāt?

Apmeklētāja. Tāpat vien.

Priekšnieks. Ja jums ļoti vajag, varam pameklēt. (Sekretārei.) Esiet tik laipna - paskatieties!

Sekretāre (sameklē revolveri). Vai šis būs labs?

Priekšnieks (apmeklētājai). Vai jums vajag, lai ierocis būtu pielādēts?

Apmeklētāja. Jā.

Priekšnieks (sekretārei). Lūdzu, pārbaudiet, vai ierocis ir pielādēts!

Sekretāre. Ir. (Izšauj, tālumā atskan plīstošu stiklu troksnis.)

Priekšnieks (paņem no sekretāres revolveri). Pateicos. (Sniedz to apmeklētājai.) Nemiet!

Apmeklētāja (paņem revolveri). Cik ložu te vēl ir?

Sekretāre. Trīs noteikti.

Priekšnieks. Tātad pietiekoši, lai jūs varētu mūs visus nošaut. Tikai jums diemžēl no tā labāk nekļūs.

Apmeklētāja. Es saprotu. (Nošaujas.)

Priekšnieks. Tā jau es domāju.

Apkopēja. Jūs tik domājat, bet man tik jātīra!

BEIGAS